

ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ · УРОК 9

Велика Британія в 20-х – 30-х рр.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Матеріал уроку

Урок 9. Велика Британія в 20-х–30-х
рр.

Головна думка

Велика Британія вийшла з Першої світової війни переможницею, але економічно ослабленою. У 1920–1930-х роках країна пережила перебудову партійної системи, гострі трудові конфлікти й світову кризу, однак зберегла парламентську демократію та поступово перебудувала імперські зв'язки.

Після уроку учні мають уміти

характеризувати наслідки війни;
пояснювати піднесення лейбористів; аналізувати загальний
страйк 1926 р.; розкривати антикризову політику Національного
уряду і зміни в Британській співдружності.

Джерельна основа

І. Я. Щупак, «Всесвітня історія. 10 клас», § 10, с. 65–70.

1. Наслідки Першої світової війни

Показник Наслідок

Людські втрати 743 тис. загиблих і 1,693 млн поранених.

Промисловість Загальний спад приблизно на 20 %; видобуток вугілля — на 21 %, суднобудування — на 32 %.

Торговельний флот Втрачено близько 70 % довоєнного торговельного флоту.

Експорт Експорт готових виробів скоротився приблизно вдвічі.

Фінанси Країна з кредитора перетворилася на боржника американських банків.

Водночас Британія залишалася великою колоніальною державою й переможницею війни. Її політична система не була зруйнована, тому післявоєнні труднощі вирішувалися переважно парламентськими методами.

2. Уряд Девіда Ллойд Джорджа: післявоєнні

реформи

Сфера Рішення

Фінанси 1919 р. припинено дію золотого стандарту; держава контролювала випуск паперових грошей.

Транспорт Посилено державний контроль над залізницями.

Сфера Рішення

Сільське 1920 р. запроваджено гарантії цін для фермерів.

господарство

Виборче право Реформа 1918 р.: жінки старші 30 років отримали виборче право; чоловіки — з 21 року за встановленими умовами.

Соціальна сфера Допомога безробітним, житлове будівництво, розвиток освіти; обов'язкове навчання до 14 років і безкоштовна початкова школа.

Ірландія 6 грудня 1921 р. утворена Ірландська Вільна держава; шість північних графств залишилися у складі Великої Британії.

Нова назва держави. Після ірландського врегулювання офіційна назва — Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії.

3. Зміна партійної системи

До війни головними суперниками були консерватори й ліберали. У 1920-х роках Лейбористська партія швидко посилася і витіснила лібералів із ролі головної альтернативи консерваторам.

Політична Соціальна / політична

Роль у 1920–1930-х
сила опора

Консерватори Власники, підприємці, Залишалися найвпливовішою частина середніх верств. правою партією.

Лейбористи Робітники, профспілки, 1924 р. сформували перший прихильники соціальних лейбористський уряд на чолі з Р. реформ. Макдональдом.

Ліберали Традиційні середні верстви, Втратили позицію другої головної прихильники класичного партії. лібералізму.

4. Перший уряд Рамсея Макдональда

У 1924 р. лейбористи вперше сформували уряд. Він не намагався ліквідувати приватне підприємництво, а поєднував підтримку бізнесу з прагненням розширити соціальну допомогу. Сам факт приходу лейбористів до влади засвідчив зміну британської партійної системи.

5. Загальний страйк 1926 р.

Власники шахт вимагали зниження зарплати гірників приблизно на 15 %. Уряд протягом дев'яти місяців субсидував галузь, але після припинення субсидій конфлікт загострився.

Етап Зміст

Передумова Шаховласники вимагали зменшення заробітків і зміни умов праці.

4 травня 1926 р. Початок загального страйку на підтримку шахтарів.

Масштаб Разом із членами сімей страйк охопив приблизно 18 млн осіб — понад 40 % населення.

12 травня Загальний страйк припинили.

До грудня 1926 р. Шахтарі продовжували боротьбу окремо, але зазнали поразки.

Наслідок Зарплати було знижено, робочий день подовжено; загальні страйки та масове пікетування обмежено законом.

Висновок. Страйк 1926 р. став найбільшим трудовим конфліктом міжвоєнної Британії, але не зруйнував парламентський лад.

6. Демократичні зміни та криза 1929–1933 рр.

- 1928 р. Жінки отримали виборчі права на однакових із чоловіками умовах.
- 1929 р. Утворено другий лейбористський уряд Р. Макдональда.
- Початок 1930-х. Світова економічна криза вдарила по традиційних галузях. Суднобудування скоротилося приблизно в 11 разів, зовнішня торгівля — більш ніж удвічі.
- 1931 р. Курс фунта стерлінгів знизився приблизно на третину; безробіття наблизилося до 3 млн осіб.

7. Національний уряд і перебудова імперії

У серпні 1931 р. лейбористський уряд розпався. Р. Макдональд очолив коаліційний Національний уряд.

Напрямок Рішення / наслідок

Грошова політика Відмова від золотого забезпечення фунта; формування «стерлінгового блоку».

Торгівля Посилення протекціонізму; преференційні тарифи в межах імперії.

Бюджет Скорочення державних витрат у відповідь на фінансову кризу.

1931 р. — Домініони отримали суверенні права;

Вестмінстерський оформлювалася Британська співдружність. статут

Напрямок Рішення / наслідок

1932 р. — Оттавська Запроваджено систему взаємних торговельних конференція преференцій між Британією та домініонами.

Попри економічні труднощі й появу Британського союзу фашистів Освальда Мослі (1932), британська демократія збереглася. Закони 1934 і 1937 рр. обмежували радикальні політичні організації та насильницькі методи боротьби.

8. Хронологія уроку

Дата Подія

1918 Виборча реформа; розширення участі жінок у виборах.

6 грудня 1921 Утворення Ірландської Вільної держави.

1924 Перший лейбористський уряд Р. Макдональда.

4–12 травня 1926 Загальний страйк; шахтарі продовжували боротьбу до грудня.

1928 Зрівняння виборчих прав жінок і чоловіків.

1929 Другий лейбористський уряд.

1931 Національний уряд; Вестмінстерський статут.

1932 Оттавська конференція; Британський союз фашистів.

9. Запитання для закріплення

1. Чому Велика Британія, попри перемогу у війні, була економічно

ослаблена? (§10, с. 65–66)

2. Які реформи провів уряд Д. Ллойд Джорджа? (§10, с. 65–66)

3. Чому лейбористи витіснили лібералів із ролі головної опозиційної

сили? (§10, с. 66–67)

4. Які причини, хід і наслідки загального страйку 1926 р.? (§10, с. 67–

68)

5. Що змінив Вестмінстерський статут 1931 р.? (§10, с. 69–70)

6. Чому в Британії фашистський рух не зруйнував демократію? (§10,

с. 69–70)

Картографічний орієнтир

Знайдіть на карті Велику Британію, острів Ірландія, Північну Ірландію, Дублін і Белфаст. Простежте політичний поділ острова після створення Ірландської Вільної держави.